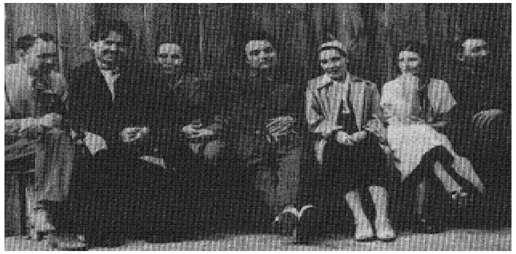

Андреева Лариса Анатольевна,
учитель родного языка и литературы
высшей квалификационной категории
МБОУ «Верхнелащинская ООШ»
Буинского муниципального района
Республики Татарстан

Тема: В.Миттан „И мĕн пуян...” сăвви, О. Туркайăн „Юлташпа – вăйсăрри те вăйлă” калавĕ, Рөстәм Мингалим çырнă “Дусларның гына булсын!” хайлавсен тĕп темипе тĕп шухăшĕ.

Урок тĕсĕ: хайлав текстне тишкермелли урок.

Урок тĕллевĕсем: Митта Ваçлейĕн тата О. Туркайăн пурнăç çулĕпе паллаштарасси, хайлавĕсене вуласа тишкересси, хайлавсен тĕп темипе шухăшне уçса пама хăнăхтарасси .

Вĕренекенсен результачĕсем:
Харкамлăх результачĕсем (личностные УУД):
1.”Сывлăх – чи хаклă пуянлăх” ваттисен сăмахне текстпа килĕшӳллĕн уçса парасси.
2. Сасса улăштарса,пултаруллă вулама вĕретесси.
3. Кайăксен пурнăçĕ те çынсенни пекех пулнине танлаштарса пăхасси
Предметăн пайрăмлă результачĕсем (предметные): пуплеве илемлетекен мелсене тишкересси, вĕсемпе усă курма хăнăхни; харпăр хăй шухăшне çирĕплетесси тата хирĕçлесе калаттарасси.

Предметăн пайрăмлă результачĕсем (метапредметные):
Йĕркелӳ ВУД (регулятивные УУД): харпăр хăй тĕллĕн ĕçлес – тăвас туртăма аталантарасси; результата тата туянакан пĕлӳсен шайне малтанах курса тăма хăнăхтарасси.
Хутшăну ВУД (коммуникативные УУД):юлташсене тĕрĕслесе, тӳрлетсе хакласа ертсе пыма пĕлни; монолог тата диалог формине усă курса пуплеве якатни.
Информаци ВУД (познавательные УУД): пĕлӳ тянас тĕллевпе харпăр хăй тĕллĕн тĕрлĕ инфомаципе (хаçат – журнал, Интернет...)ĕçлеме хăнăхасси.
Курăмлăх хатĕрĕсем: пректор, хаçат – журнал, илемлĕ литература.

Уок юхăмĕ

Урок этапĕсем	Вĕрентекен ĕçĕ	Вĕренекенсен ĕç-хĕлĕ	Тĕллевсем пурнăçланни
1.Класа йĕркелесси. (0,5 мин.)	Сывлăх сунни. Ачасем урока хатĕрĕнни тĕрĕслесси.	Сывлăх сунаççĕ. Хăйсен умĕнче мĕн пуррине куçпа тĕрĕслеççĕ. Вĕрентекене итлеççĕ.	Воспитание культуры учебного труда, дисциплины. Цель: Организация внимания. Быстрое включение учащихся в деловой ритм. Положительный эмоциональный настрой детей на серьёзную, вдумчивую работу в доброжелательной обстановке. Мотивация на рабочий ритм.
2.Килти ĕçе тĕрĕслесси	- Эпир сирĕнпе „„Пул ăслă, тавçăруллă" раздела вĕренсе пĕтертĕмĕр. Сирĕн килте И.Ахрат çырнă „Юрлакан кĕленчесем" хайлав тăрăх инсценировка хайламаллаччĕ. Проект ĕçĕ хатĕрлемелеччĕ.	„Пул ăслă, тавçăруллă" раздела пĕтернĕ хыççăн проект ĕçне хӳтĕлеççĕ.	
3.Вĕреннине актуализаци лесси	-Çак инсенировкăна кам çырчĕ? -Апла пулсан ушкăнпа ĕçлеме çăмăл е пĕччен? -Мĕнлерех ваттисен сăмахĕсемпе çирĕплетме пулатаратăр хăвăрăн хуравăра?	Пурте пĕрле çыртăмăр. Пĕччен тукмак çиме аван, ушкăнпа – ĕçлеме. Туслăх çынна çунат хушать.	Цель: Обеспечение стимулирования и мотивации, актуализация опорных знаний и умений. Создание проблемной ситуации

			активизирует детей на восприятие нового материала, развивает творческое мышление.
4.Тема тата урок тĕллевĕ. Мотиваци: мĕншĕн?	-Эпĕ те сире ваттисен сăмахĕсене сĕнесшĕн. **Юлташна ан пăрах – юлмăн хăрах.** **Пĕччен йывăҫа ҫил ытларах тустарать.** **Туссăр ҫын – туратсăр йывăҫ.** **Юлташу камне кала, эс камне калăп.** -Апла пулсан эпир паян тытăнакан раздела мĕнле ят парăпăр –ши? Урок теми мĕнлерх пулĕ-ши? -Туслăх теми ҫинчен калаҫнă май эпир XX ĕмĕрти ҫыравҫăсен хайлавĕсене малалла тишкерĕпĕр.Паян вара Митта Ваҫлей кун –ҫулĕпе тата унăн „Имĕн пуян...” сăввипе паллашăпăр. О.Туркайăн” Юлташпа – вăйсăрри те вăйлă” калавĕ тăрăх ĕҫлĕпĕр. -Эсир паян сăвă тата калавран мĕн ҫĕннине пĕлесшĕн? -Сире кирлĕ пулĕ-ши вăл? -Апла пулсан пирĕн паян урокра Вĕренмелле: ● М.Ваҫлейĕн пурнăҫ ҫулĕ ҫинчен ● „И мĕн пуян...” сăвă сюжечĕпе паллашмалла ● ” Юлташпа – вăйсăрри те вăйлă” калава тишкермелле Пĕлмелле: ● Сăвва илемлĕ вулама ● Ыйтусене хурвлама ● Сăмхпа ўкерчĕк ўкерме	Ваттисен сăмахĕсене вулаҫҫĕ. Пĕлтерĕшĕсене ăнлантараҫҫĕ. Туслăх теми ҫинчен.	Цель: Обеспечение мотивации. Организовать и направить к цели учебно-познавательную деятельность учащихся.

	● Пĕччен тата ушкăнпа ĕçлеме Тетрадьсем çине паянхи числона çыратпăр. Тема ятне çыратпăр.		
5.Çĕнĕ темăпа ĕçлени.	**5.1 Темăна кĕни** -М.Ваçлейĕн пурнăç çулĕпе паллашатпăр. **5.2 Сăвăпа пĕрремĕш хут паллашни** -Мĕн вăл пуянлăх? -Кама эпир пуян теме пултаратпăр? -Пуян сăмахăн синоимĕ мĕнле пулать-ши? -Халĕ вара М.Ваçлейĕн сăввипе паллашăпăр. Мана çак сăвă питĕ килĕшет. Эпĕ ăна сире вуласа паратăп. *(Учитель вулать)* **5.3 Хайлава ăнланнине тĕрĕслетпĕр** -Сăвă авторĕшĕн пурнăçра мĕн пуян? -Сирĕн хуравсемпе тӳр килчĕ-и' Мĕншĕн? -Сăвăра поэт кампа калаçать? -Кама вăл тăван тесе чĕнет? -Сывлăх, туслăх, халăх пуян пулнине мĕнле ăнланатăр? -Мĕншĕн сывлăх пуян? -Мĕншĕн туслăх пуян? -Мĕншĕн халăх пуян? **5.4 Илемлĕх мелĕсемпе ĕçлесси** -Сăвă мĕнле вуланать? -Сăвă çăмăл вулантăр тесе поэт мĕнле мелсем усă курнă? -Сывлăх пуян. Сывлăх çул памасăр ăçта каян? Çак сăвă йĕркисенче мĕнле илемлĕх мелĕ пур-ши? -Тата мĕнле илемлĕх мелĕсем пур-ши?	Презентаципе вĕрентекен паллаштарать . Ачасем хут варрине пĕр –пĕр япала ячĕ çыраççĕ. Кайран çак япала ячĕ мĕнпе пуяннине кластер формипе çирĕплетеççĕ. Ачасем итлеççĕ Поэт вулаканпа , чăваш çыннипе калаçать. Чăваш халăхĕ, чăваш çынни поэтшăн –тăван Автор шучĕпе, çыншăн чи кирли – сывлăх, туслăх, халăх. Мĕншĕн тесен сывлăхсăр телей пулмасть, ĕç те ăнмасть, пурнăç та тĕксĕм. Мĕншĕн тесен туссемпе пĕрле йывăрлăхсене çĕнтерсе пыма çăмăл. Мĕншĕн тесен халăхра тĕлĕнмелле ăс –тăн, шухăш – кăмăл, историпе культура еткерĕ. Çăмăл. Илемлĕх мелĕсем.	Цель: Обеспечение восприятия осмысления и первичного запоминания знаний и способов действий. Мотивационный компонент УД: Создать соответствующую эмоциональную атмосферу. **Метод – беседа**. Беседа способствует активизации умственной работы учащихся, поддержанию внимания, интереса к теме урока. Цель: Обеспечение усвоения новых знаний и способов действий. Глубокое понимание текста через практическую деятельность.

	(Пин ылтăн мар, пин тус эс туян) -Сывлăх çул памасăр ăçта каян? Сăвă йĕркинче мĕнле илемлĕх мелĕ пур-ши? -Сăвă йĕркисенче мĕншĕн ыйту паллисем лартнă-ши? -Сăвăра лирика геройĕ автор е урăх çын пулнине ăçтан пĕлмелле? -Апла пулсан глаголсен сăпатне палăртатпăр.	Анафора – сăвă йĕкисем пĕр евĕрлĕ пуçланни. Пин ылтăн мар, пин тус эс туян-аллитераци –уçă сасăсен янăравлăхĕ. Ассонанс – хупă сасăсен килĕшĕвĕ.	Формируется умение анализировать поэтический текст, умение видеть образные языковые средства художественной выразительности
	-Сăввăн тĕп темие тĕп шухăшĕ хăш çаврара вырнаçнă – ши?	Риторикăлла ыйтусем Глаголсен сăпатĕнчен.	
	-Эпир сăвва вулакансем таркăннăн ăнланччĕр тесе автор мĕнле илемлĕх мелĕсем усă курать? **-Ачасем, сывлăх теми тенĕрен эпĕ Сире числосем сĕнесшĕн. Сире вĕсем мĕн çинчен те пулин калаççĕ-ши?** **--2013----------** **--2014----------** **--2018----------**	Каян, туян, таян-2 сăпат Пулар, ан тухар-1 сăпат,нумайлă хисеп. Сăвăра лирика геройĕ автор тата халăх. 5 çаврара Сывă пулар, тăванăм, Туслă пулар, Халăх ирĕкĕнчен ан тухар. Анафора,аллитераци, ассонанс, риторикăлла ыйтусем.	
	5.5 Физкультминутка. -Тимлĕхе аталантармалли вăйă выльăпăр. Манăн предложени тĕрĕс пулсан пуçпа суллатпăр, тĕрĕс пулмасан алă çупатпăр.	**Çуллахи универсиада** **Хĕçпе çапăçассипе тĕнче чемпионачĕ** **Футболпа тĕнче чемпионачĕ**	Снятие мышечного напряжения, переутомления, поднятие эмоционального тонуса.
	● **Вера – „Аппапа пĕрле” калаври сăнар.** ● **„Хăравçă мулкача" А.Кăлкан çырнă.** ● **Эньтук „Кукамайри” тĕп сăнар.** ● **Г.Айхи – „Ниме” сăвă авторĕ.** ● **Монолог – икĕ çын калаçăвĕ.** ● **„Ырă туни çухалмасть”ваттисен сăмахĕ**	 Тĕрĕс Тĕрĕс Тĕрĕс мар Тĕрĕс мар Тĕрĕ мар	

6. Вĕреннине çирĕплетесси .	• **Л.Сачкова çырнă „Шăпăрлан” пьеса- юмах** **5.6 Сăвва ачасем вулани.** -Кам сăвва илемлĕ, интонаципе вуласа парас тет? **6.1 Пуплев ăсталăхне якатасси** -Сăвăра ăнланман сăмахсем пур-и? **6.2 О.Туркай çырнă „Юлташпа вăйсăрри те вăйлă” клава ăнланнине тĕрĕслесси.** -Калаври ĕç хăçан пулса иртет? -Ашшĕпе ачи кăнтăртан килекен кайăксене кĕтсе илме мĕнле хатĕрленнĕ? -Калаври сăнарсене кам каласа тухать? -Тĕп сăнарсен калаçăвне диалог фомипе камсем вуласшăн? **6.3 Предметсем хушшичи çыхăну** -Ачасем пирĕн тăрăхра мĕнле вĕçен кайăксене тĕл пулма пулать? Ячĕсене чăвашла тата вырăсла калатпăр. **6.4 Тĕрлĕ уровеньлĕ ĕç(Дифференцированное)** -Халĕ калавăн тытăмне тупса палăртăпăр. Ман алăри ĕç хучĕсене суйласа илетĕр те унта çырнине икшерĕн пурнăçлатăр. **1.Ĕç умĕ(пролог)** **2.Ĕç пуçламăшĕ**	Тĕрĕс Тĕрĕс 1е2 Ача сасăпа сăвă вулать. Итлекенсем вуланине хак параççĕ. Ирĕкĕнчен . Вĕренкенсем хăйсем тĕллĕн сăмах пĕлтерĕшне ăнлантараççĕ. Çуркунне Вĕçен кайăксене валли вĕллесем хатĕрленĕ Ашшĕ, ачи, çерçисем, шăнкăрчсем Икĕ ача кĕнекерен (170 стр) вулать Çерçи – воробей, шăнкăрч – скворец, чĕкеç – ласточка, тăри – жаворонок, путене – перепелка, кăсăя – синица, уйăп –снегирь хура курак – грачь, ула курак-ворона, тăмана - сова Ачасем икшерĕн е харкам хăй тĕллĕн ĕçлеççĕ.	Организация самостоятельной работы школьников, формирование у учащихся навыков самообразования Самостоятельное выполнение заданий, требующих применения знаний. Формируются навыки самообразования. Дифференциация по степени сложности даёт возможность отработать учащимся разных групп различные виды самоконтроля, самооценки на основе

7.Темăна пĕтĕмлетни.	**3.Ĕç аталанăвĕ** **4.Кульминаци** **5.Ĕç вĕçленĕвĕ** -Калавăн тĕп темипе тĕп шухăшне палăртмалла. **7.1 Чăваш литературипе тутар литературинчен** - Ачасем, эпĕ сирĕ сăвă йĕркисене вулама сĕнесшĕн. **Сөйләшеп, уйнап була,** **Күп нәрсә белеп була,** **Шаярып – көлеп була –** **Дусларың гына булсын!** **Күңелле яшәп була,** **Үсеп һәм ныгып була,** **Дошманны егеп була –** **Дусларның гына булсын!** **Рөстәм Мингалим** -Сăвăра мĕн çинчен çырнă-ши?	çуркунне. Ашшĕпе ывăлĕ шăнкăрч вĕлли тăваççĕ Ашшĕпе ывăлĕ шăнкăрч йăви илемсĕр пулни çтнчен калаçаççĕ. Шăнкăрчсем йăвана йышăнса чĕпĕ кăлараççĕ. Тепĕр çуркунне шăнкăрчсемпе çерçисем йăвашăн çапăçаççĕ Пĕр – пĕрин хутне кĕрсен вăйсăрри те вăйлă, пĕччен чух вара вăйли те халсăр. Тĕп теми – вĕçен кайăксен пурнăçĕ Тĕп шухăшĕ – Пĕр – пăрин хутне кĕрсен вăйсăрри те вăйлă, пĕччен чух вара вăйли те халсăр.	взаимоконтроля и взаимооценки – регулирующий компонент УД.
8. Киле ĕç пани.	-Апла пулса чăваш литературинче анчах туслăх темипе çыраççĕ – ши? - Эпир паянхи урока мĕнле ваттисен сăмахĕпе пĕтĕмлетме пултаратпăр – ши?	Туслăх пирки. Çук, тутар, вырăс литературинче те туслăх темипе çыравçăсем сахал мар çыраççĕ.!!!!	Цель: Обеспечение понимания цели, содержания и способов выполнения домашнего задания. Проверка соответствующих записей.
9.Урок пĕтĕмлетĕвĕ	**Суйлавлă ĕç.** 1. **В.Миттан „И мĕн пуян...”сăввине пăхмасăр вĕренмелле.** 2. **„Шăнкăрчпа çерçи хирĕçĕвĕ” хайлав çырмалла.**	Киле панă ĕçе дневниксене çырса хураççĕ	Дифференцированный подход к домашнему заданию. Принцип учёта потребности ребёнка.

10.Рефлекси	-Ачасем урокăн хăш тĕллевĕ сире йывăр пек туйăнчĕ? -Эпир паян урокра вĕренни сире пурнăçра кирлĕ пулĕ –ши? -Ачасем, хăвăр шухăшăрсене пĕтĕмлетсе **синквейн** ăсталар-ха. **1 вариант –тĕп сăмах сывлăх** **2 вариант –тĕп сăмах туслăх** Предложенисене вĕçлемелле. Пирĕн урок вĕçленчĕ, анчах та ..... Паян урокра эпĕ.... Паянхи урокра эпĕ хамăн юлташа.... Паянхи урокра маншăн çĕнни... Пуласлăхра эпĕ...	Ачасем хăйсем тĕллĕн шутлани. Хуравсем Ачасем синквейн ăсталаççĕ. **Сывлăх** **Çирĕп, хаклă** **Пулăшать, çирĕплетет, аталантарать** **Сывлăхран хакли çук** **Пуянлăх** **Туслăх** **Çирĕп, вăйлă** **Култарать, юраттарать. Савĕнтарать** **Туслăха упрама пĕлмелле** **Пуянлăх** Ачасем предложенисене вĕçлеççĕ.	Цель: Дать анализ и оценку успешности достижения цели и наметить перспективу последующей работы. Операционный компонент УД. Создаю ситуацию успеха. Подведение итогов помогает учащимся глубже осознать своё продвижение вперёд, осмыслить свои достижения и проблемы.